

Vónin

Gjögnum skitnan, saltdálkaðan rút sæst morgunin trýna fram. Sólin, sjáldsamur gestur hesa ársins tíð, sendir sínar fløvandi geiðslar fram eftir tí frostkøldu jørðini. Veitirnar millum teir gulu teigarnar síggjast eins og avlangir, myrkir skuggar, ið innramma tær smølu ójövnu álirnar, ið eins og silkibond í bylgjum smúgva sær fram eftir jørðini.

Nakrir másar flagsa fram við sjóvarmálanum. Sveima, skimast, tigandi. Hvaðani teir koma og hvaðar teir fara gevur ongin sær far um. Heldur ikki teir sjálvir. Fremst og einasta í teirra huga er matur. Føði, føði, føði. Og eyguni hava teir góð. Men tað, eins og lívið sjálvvt, er fyri teir eitt krav, ein sjálvfylgja.

Har stettlar Fía fram við húsavegginum. Hennara snøgga smátta liggur so hugnalig í teirri lítlu bygdini. Øll vita hvaðar Fía fer. Hon hevur verið hjá bakaranum og keypt avlopsbreyð og hetta ber hon smáfuglunum. Um eina løtu er bøurin svartur av starum, sum tyrpast og klandrast um hesar - av kærleika til teirra keyptu molar.

Ein mási hevur longu borið eyga við Fíu. Her plagar at vera eitt gott mið, og hann hevur tí havt eyguni við húsinum hjá Fíu. Í dag bleiv hann heldur ikki vónbrotin.

Fía haltar eitt sindur. Men er tað við høgra ella vinstra beini hon haltar? Tað sæst ikki heilt. Men Fía veit tað - hon veit tað alt ov væl. Eftir heilabløðingina misti hon málið og gjørdist lamin í høggu síðu. Ongin tordi at vóna, at Fía fór at koma fyri seg aftur, - men hon snítti øll. Hon noktaði at geva seg yvir og sleppa lívinum. Hon fekk eyga á ríkidøminum runda um seg, - og bardist. Hon bardist við tíðarinnar tonn, og hon vann. Hon hevði verið glað fyri lívið frammanundan, men nú var hon hjartans fegin um tað.

Áræði hennara og stríðsvilji hjálptu henni at koma víðari. Tað hon ikki hevði havt tíð til áður, fór hon at dyrka nú. Ja, hon dyrkaði sín egna kropp. Um morgunin, áðrenn hon hevði fingið sær, gjørdi hon fimleik. Sínar vøddar mýkti og styrkti hon, og so við og við fekk hon heilsuna aftur. Hon var farin at ganga langar túrar seinnapartarnar, og við hvørt kom hennara besta vinkona, Petrina, eftir henni, og so fóru tær at svimja. Tær svumu altíð um morgunin. Tað var so frískligt og bjargaði restini av degnum. Hon hevði lært at svimja, tá hon gekk til vøddamýkjaran á førleikastovuni, og nú var hon sum ein rættur kópur í hylinum.

Fía var ógift. Tá hon var 24 ár, átti hon eina dóttir. Ongin fekk at vita, hvør faðirin var. Tað skuldi vera millum dótrina og hana, og soleiðis bleiv tað.

Fía hitti faðirin at barninum á Ólavssøku. Ástir runnu saman teirra millum, og hon fór aftur til heimbygdina í teirri trúgv, at tey skuldu hittast aftur. Hann

hevði sagt henni, at hann var skrivstovumaður hjá fútanum og sjálvandi trúði hon honum - og hon var ekki sært errin av at hava fingið klørnar í ein mann í so týðningarmiklum starvi. Hon sveimaði á einum ljósareyðum skýggi og hon merkti onki til sjóverk, tá hon umborð á strandfaraskipinum sigldi heim saman við hinum Ólavssøkugestunum.

Ikki fyrr enn minningarorðini um hann nakrar dagar seinni stóðu í blaðnum, vaknaði hon við kaldan dreym. Hon kendi hann aftur á myndini. Hann var deyður í ferðsluvánlukku á Oyggarvegnum, dagin eftir Ólavssøku, og nú sá hon, at hann hevði verið handilsmaður og kommunalpolitikari, - og eftir sótu kona og trý børn.

Hvussu kundi hon vera so bláoygd. Og hvussu kundi nakað menniskja lúgva so fyri henni. Hann hevði enntá logið um navn sítt. Hann hevði verið so fittur og fyrikomandi. Hon var í øðini inn á seg sjálva, men eisini inn á hendan nú í harrans hendur farna, væl lýdda familjumannin. Men mest av øllum var hon vónbrotin og kedd.

Tað fór at vera seinur dagur at hon fór at fáa álit á nøkrum aftur.

Men Fía reistist aftur, bustaði støvið av og fór víðari.

Sjálvan flaggdagin árið eftir átti Fía eina vælskapta gentu. Hesin bleyti, heiti og mjúki skapningur lá her á sínum lívsins morgni í ørmum hennara, og øll tess lagna var yvirlátin til hennara. Tað var so lægið og so veldugt stórt. Hetta var satt, hetta var óspilt og hetta kundi hon seta álit sítt á.

Hon hevði havt allar hesar nýggju mánaðir at hugsa um støðu sína, og hon avgjórði ongum at siga sítt loyndarmál. Hon tímdi ikki slaturin, sleygið, samanberingarnar við hansara ætt og mest av øllum vildi hon spara einkjuna og tey trý faðirleysu børnini fyri hetta.

Hon elskaði sítt barn av lív og sál, og henni manglaði ongantíð nakað. Fía arbeiðdi fisk, men hvør fríløta, hvør frídagur og hvør fería varð nýtt saman við dótrini. Tær húsaðust, tær spákaðu, tær gingu í haganum, tær ferðaðust. Og Fía greiddi frá tí, tær sóu. Um fuglar, blómur, steinar, tinnur, bygdir, staðarnøvn, og søgur um hesi. Hon segði henni søguna um Rannvu, sum noyddist at búgva í einbýli í Fagradali, um Barbaru, um Trónd í Gøtu og Sigmund og hansara deyða í Sandvík, um súluna og risarnar í Mykinesi, um sandin í Saksun, um jólaskipið í Fugloyarfirði, um Nólsoyar Páll, um Heina Havreka. Og dóttirin lurtaði og legði sær í geyma.

Hetta var eydnuríkasta tíðin í lívinum hjá Fíu.

Dóttirin vaks til. Hon var so yndislig og altíð blíð og glað. Øll vóru góð við hana. Dreingirnir flokkaðust um hana – og hon var góð við teir allar.

"Men bara sum vinir, mamma," var hon von at siga. "Mamma, eg vil altíð vera hjá tær. Vit skulu altíð vera saman, mamma. Eg elski teg."

"Ja góða, eg vil eisini altíð vera hjá tær," segði mamman, "men eg vænti, tú sigur nakað annað, tá onkur fittur sjeikur gerst góður við teg."

Og so var. Ein dag kom Ragnar inn í teirra lív.

Var tað ikki Ragnar, hann æt, í søguni um Rannvu, mamma. Fía var fegin um, at dóttirin hevði funnið ein so fittan drong. Lægið, at tær ikki høvdu hitt hann fyrr. Tær høvdu so ofta verið í heimbygð hansara og ferðast. Tær kendu hvørja steinpyrru og hvørja veit og hvar allar tynnurnar vóru at finna, og

makkapýrrurnar í fjøruni og tann runda steinin, sum hon krógvaði seg undir, so Fía gjørdist hjartkipt av ræslu, tí hon helt, at gentan var dottin oman.

Nú býr dóttirin har. Húsini standa í Gulubrekku, og ommubørnini liva teirra sorgleysa lív við teldu, internet, game-boy og hvat tey kalla alt hetta nýggja.

Í norðanættini hvítna aldutopparnir á tí síðu havalduni úr eystri. Aldubrotini knossa seg inn móti strondini, meðan tann stríði norðanvindurin roynir at koppa teimum á. Hann fær bara um tað ovasta skúmið á alduni og físir tað afturav, so tað líkist einum hvítum laki, sum flagsar á snórinum ein fagran summardag.

Men nú er vetur, og við sínum ljósagrøna búki spýr aldan tað hvíta brotið móti tí krunkasvarta klettinum, har skúmið floymir út og stillisliga sleppir sær aftur í havið. Og har liggur hellan, blonk og fín. Klár at taka ímóti næsta álopi.

Ein súla sveimar oman fyri aldutopparnar. Hon er á veiðiferð, og hetta er júst veðrið, henni dámar best. Hon er so stak hábærslig, har hon so kritahvít sveimar og skimast.

Fía stendur og starir. Meðan hon eygleiðir náttúrunnar bardaga og yndi hugsar hon um Palla. Hon hitti hann fyrstu ferð á færleikastovuni. Hann var komin til skaða undir lossing og gekk til viðgerðar. Hann var so einastandandi at hjálpa henni, og hann dugdi at skilja, nær hon ynskti hjálp og nær hon fegin vildi sjálv, - ella nær hon bara ynskti frið og tøgn. So við og við gjørdust tey væl. Hann var so hugtikin av Fíu. Hennara treiskni, hennara stríðsvilja og barnsligu lívsgleði, segði hann.

Og Fía var ikki sørt ástikin. Kundi tað bera til? Hetta var ein nýggj kensla. Hon trúði tí ikki rættiliga, og tó. Hví ikki. Hann var eitt gott menniskja. Hann var vakur og sterkur og í hansara nærveru kendi hon seg tryggja.

Í gjár hevði hann spurt hana, um hon vildi giftast við sær. Henni nýttist ikka at svara við tað sama. Eg veit, Fía góða, at tað ikki kann vera lætt - tað er ein stór avgerð.

Hvat skuldi hon siga við hann. Tað var í morgun, hann skuldi koma at vitja, og nú mátti hon svara honum.

Hon hevði verið úti fyri umskiftum í lívinum, men teimum hevði hon ikki heilt havt ræði á. Hesaferð kundi hon sjálv velja lagnu sína.

Hon var langt burturi í sínum tonkum og varnaðist ikki, at Palli stóð og eygleiddi hana uppi frá vegn

Vónin

Alt var myrkt - bøla myrkt. Einasta ljós í var, var tá eg blundaði, tá komu ljósar strípur í ymiskum sniðum, snúraðar langar strípur, sum fóru upp og niður og runt umkring aftanfyri míni eygnalok.

Eg opnaði eyguni aftur og royndi enn einufer at spíla tey upp, vónir um at síggja eitt ljós onkustaðni -- bara onkustaðni, men tað var myrkt.

Eg hoyrði onkran ganga uttanfyri, onkran í stúlum. Eg ímyndaði mær at tað vóru einar svartir stórir milliterstúvlar, tí fetini ljóðaði so tung, men tó so sikkur. Eg andaði djúpt, tók nógva av hesari inni klemmaði bakteriu luftini inn í mínar lungur og gjørði eitt galróp:

"EG LIVI!! FOR HELVITI!! EG LIVI!"

Milliterstúvlarnir stegaðu.

Eg boraði hövdi inn ímóti veggnum, við spentum nevun og hoyrði mín tivandi andadrátt.

Milliterstúvlarnir gingu víðari, men nú skjótari og brátt, hoyrði eg ikki meira - STILT.

Eg vendi mær, við nakkanum ímóti veggnum og helt ondini - stóð eina løtu og hoyrði onki. Eg føldi hvussu mitt andlit bleiv heitari og meira og meira uppblást. Hjarta bankaði harðari og harðari, so hart, at eg føldi hvussu tað royndi at sleppa út. Eg vildi gjarna hjálpa tí og við takt til hjarta fór eg trampandi avstað. Armar mínir vóru útspjaddir og førði eg teir so langt aftur, so eg merkti hvussu tað spenti.

Eg sá meg sjálfvan sum ein fuglaunga, sum við sínum spentu veingjum royndi at gera veingjasløg, men av tí at beinini og kroppurin vildi nakað annað, bar tað ikki til at flúgva.

Beinini vildu ikki stegga, men trampaðu líka hart sum hjarta, skjótari og skjótari og harðari og harðari. Eg føldi tað sum eg skuldi bresta, alt spruttkókaði innan.

KRASJJPUMM !

Eg smell niður, niður á kalt sementgólv og var vekk, merkti onki, var vekk.

Eg vakni við at okkurt rennur niður í munnin á mær, eg liggi og royni at smakka - jarn, mítt blóð smakkar av jarn. Eg lyfti mín arm - tungur.

Lati hondina detta niður á mitt andlit. Tað føldist sum eg heðvi kasta hana niður í ein svimjihyl. Allur mín kroppur rullar í hann og alt følist so lætt. Tey løttu armtøkini føra meg líka haðar, har sum eg vil. Tað mjúka reina vatni nemur við mítt hár og reinsar tað. Alt er so deiligt.

Men eg má upp at fáa mær luft og royni nú at svimja uppeftir, men kroppurin verður tyngri fyri hvørt arm tak eg taki og søkki eg longur og longur niður, eg sprakli, risti á hövdinum og skríggi:

"HJÁÁÁLPPP!!"

Eg rakni við aftur og hyggji, myrkt - bøla myrkt.

Eg royni at spíla eyguni upp, vónin var enn til staðar um at síggja ljós.

Eg royni at reisa meg, men merkti ikki kroppin longur.

Eg royni at merkja hjarta, men tað bankar ikki.

Eg blundi, síggji ljósar klænar strípur dansa runt, tær dansa gleðisdans.

Eg hoyri tónleikin, sum tær dansa til.

Eg flenni, áhh, sum hetta er deiligt.

Eg spíli eyguni upp og síggji túsundtals stearinljós brenna, uppi yvir teimun standa einglar við ljóðførum og spæla. Tann eini rættir mær eina violin og eg reisi meg og taki ímóti henni.

Kroppur mín spælir, fyltir upp við gleði, endiliga, endiliga.

LJÓS.

um. Ikki fyrr enn hann varlīga rópti á hana, raknaði hon við og vendi sær á.

Og júst tá stóð svarið so klárt fyrri henni. Sjálvandi vildi hon siga ja. Hon fór beint at siga honum tað.

© Vivian L. Guðmundsson 2000. All rights reserved.

Tað er strangliga banna at nýta tekstin, ella partar av honum, uttan at hævundan loyvi.